

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társszerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Alulról fölfelé.

Ünnepnapjai vannak a magyar katolicizmusnak. Legjobbjai összejöttek a nemzeti munka ünnepi csarnokában, a pécsi országos kiállítás színhelyén, hogy tanácskozzanak a dolgozó egyház jövő munkaprogramjáról.

Igenis dolgozó egyházra és munkaprogramra van a magyar katolicizmusnak szüksége, mert a parádés egyházból és a tunya semmivéből, vagy a terv és cél nélküli kapkodásból már elég volt. Erős mozgalmak árja vonul a magyar Sion kapui felé s bebocsáttatást kér, hogy eszméiben megtisztulva, elveiben megerősödve, az egyház javára érvényesíthesse alkotó munkáját.

A társadalmi rend nagy változások előtt áll, melyek az egyházi téren is éreztetni fogják hatásukat. A régi rendszer, mely nálunk ezideig uralkodott és ma is uralkodik, fenn nem tartható többé. A dolgoknak az a rendje, mely szerint a mi ügyeink intézteknek, a mai kor szükségleteinek meg nem felel s különben is természetellenes, az egyház szervezetével homlokegyenest ellenkező.

Egy-két ember, a kiknek se pénze, se rangja, se hatalma, észreveszi, hogy a nép fejét valahol nagyon kezdi elcsavarni

a nemzetközi izgatás munkája. Hogy tehát megmentsek a nép hitét, erkölceit, hazaszeretetét, keresztény szociális egyesületet alakítanak. Ők maguk kezdik a dolgot, kezdeményezésüket bejelentik a püspöknek, a ki azt tudomásul veszi, s talán némi anyagi segélyben is részesíti az új egyesületet.

Hát eddig csak meg volna a dolog, de ha történetesen nincs ez az egy-két buzgó ember, az egyesület az illető helyen meg sem alakult volna. Vagy ha máshova helyeztetik át, más állásba kerül az az egy-két ember, az egyesület vezetésében könnyen válság áll be, mert a többségnek nem jutott eszébe az egyesület fenmaradását megfelelő intézkedésekkel biztosítani.

A példák sorából ragadtuk ki ezt az esetet, hogy illusztráljuk, milyen irányban haladnak nálunk a dolgok: alulról fölfelé. Pedig a kezdeményezésnek, az állandó vezetésnek és irányításnak onnan felülről kellene kiindulnia.

Maga a katolikus kongresszus is ilyen alulról fölfelé irányuló mozgalomnak az eredménye. A katolikus egyesületek országos szövetségének igazgatósága, egy-két ember, megindítja és rengeteg fáradtsággal szervezi a mozgalmat, azután ír a püspöki karnak és kéri őt, hogy a kath.

nagygyűlést körleveleiben ajánlja, anyagi lag és erkölcsileg támogassa. Erre válaszképpen megy egy köszönő levél az elnökséghez a szokásos 50, vagy 100 kor adománnyal.

A rendezőség gondja a programot összeállítani és a püspöki kar egyes tagjait a fontosabb tárgyak előadására, már legalább a dekorum kedvéért felkérni. Tehát a kath. nagygyűlés előkészítése nálunk úgy történik, mintha csak egy pl. képzőművészeti társulatnak a tárlatáról volna szó, melyhez a püspöki kar támogatása jó és üdvös, mely azonban az egyház főpásztorainak tulajdonképeni gondjain és érdeklődésén kívül áll.

Még rosszabbul megy a dolog a sajtónál. Úgy a két országos katolikus napilap, valamint a legtöbb vidéki lap tisztán magánvállalkozások. Meg lehet, hogy egyik-másik kap segítséget, de hogy az valami nagy nem lehet, kitűnik abból, hogy valamennyi csak tengődik, virágozni egyik sem tud. A magyar klerusnak egy tekintélyes része, különösen a dús javadalmazású papok a sajtót a katolikus célok olyan segédeszközének tekintik, mely ha van, jó; ha nincs, úgy is jó.

Ebben az alulról fölfelé való mozgolódásban rejlik a mi mozgalmaink és törekvéseink gyengeségének oka. Szerve-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Mit beszélnek a ciprusok?

dr. Tóth János emlékezete.

VI.

Az első szám. — A lap programja. — A romboló és építő Szemle. — Praeludium. — Hare a vármegye ellen. — 1893. május 12. — A támadás terén. — Püspöki installáció. — „300”. — A Szemle és a kath. Kör. — Felsőbb leányiskola. — A Néppárt szolgálatában. — 1895-iki választás.

1892. Karácsony ünnepén jelent meg a Nyitramegyei Szemle első száma, melynek vezércikke az akkor legaktuálisabb kérdéssel, az üresedésben volt püspöki szék betöltésével foglalkozott.

A lapot ellenségei bosszankodással, irigy feltékenységgel fogadták, voltak azonban olyanok is, a kik bosszuságukat, nem tetszésüket hideg közönynek a leplevel takarták el. Barátai szép reményekkel eltelve üdvözölték az új vállalkozást; azok pedig, a kik a lapnak sem barátai nem akartak, sem ellenségei nem mertek lenni, varakozó álláspontra helyezkedtek. Szívökben titkon örültek, hogy már az első számon is különfelet

kifogásoltak a szigorú kritikusok, s cseppet sem bústak volna, ha a zsenge hajtás még kalászerés előtt elszáradt volna.

A lap akkor még nem volt pártlap, politikai programja ehhez képest a pártonkívüliség jelleget viselte magán. A szerkesztő a 67-es alap hívének vallotta magát, loyaltást hirdetett az uralkodó személye iránt, tiszteletet minden felsőbbéggel szemben, a míg ez a törvényes tekintélyt képviseli, s az igazság és törvénytiszteltet nyomdokain halad. Nagy fontosságot tulajdonított a szerzett jogok védelmének, a mivel a katolikus egyház és intézményei ellen tervezett támadásokkal szemben foglalt állást.

Nyomatékkal hangsúlyozta, hogy az egyenes szókimondás jegyében akar dolgozni, függést nem tűr el sem egyesektől, sem testületek és pártoktól. A személyeskedést kizárja, de az ügy érdekében az egyesek hibáit, gyengeségeit, mulasztásait nem hallgatja el. Keresztény szellemnek kell átlengetnie a lapot, mely ha rombolni is fog ott, a hol a visszaélések és gonoszságok sáncai emelkednek, de annál többet fog építeni az emberi javak talaján.

Minden szellem, minden irány rombol, e nélkül nincs érvényesülés. De tud-e építeni? Ebben rejlik igazságának és jóságának kritériuma.

A keresztény szellem tud építeni, mert olyan társadalmat alkotott, a melynek alapjait másokkal kicserélni nem lehet a nélkül, hogy az egész emberi társadalom össze ne dőljön.

Rombolnak ennél fogva a keresztény szellem hordozói is, legyenek akár az elő ige hirdetői, akár az írott betű közegei. Rombolt a Nyitramegyei Szemle is, lerombolt és lerombolni segített sok rosszat, s ugyanakkor az építés nemes munkája után nyújtotta ki kezét. Ez az az általános látókör, melyből a lap irányát és célzait szemlélünk kell, hogy róla igazságos ítéletet alkothassunk.

A szerkesztőnek az első hónapok alatt fő-törekve volt, a közönséget a Wekerle-kormány által tervbe vett egyházpolitikai törvényjavaslatokról tájékoztatni. Az ezen irányban megindult cikksorozat hosszú polemiára vezetett a Szemle és a nyitramegyei szabadelvűpártnak akkori hivatalos lapja a Nyitramegyei Közlöny között. A vármegyei körökkel a szerkesztőnek ez időtáiban még nem gyűlt meg a baja, egyes kisebb csipkedésektől eltekintve, még keztűs kézzel bánt velök, fontosabb ok nélkül nem akarta zavarni azt az áldásos összhangot, mely a klerus és a közigazgatás közegeinek működését sok üdvös dolognak a kútfejévé teszi.

zettség nélkül nincs erő, szervezni pedig csak az képes, a kinek nemcsak hozzá való esze és buzgósága van, hanem tekintélye, rangja és pénze is. A hadseregnél is a vezérkaré a szervezés feladata és furesán nézne ki a katonai organizmus, ha a kiképzés kellékeit, a hadgyakorlatok és hadműveletek terveit, az alsóbb rangú tisztok dolgoznák ki.

A míg a vezetést a püspöki kar minden téren kezébe nem veszi, addig kath. mozgalmaink nem fognak erőre kapni, katolikus közéletünk nem fog felvirulni. S azért bármily örömmel üdvözöljük azokat a buzgó kath. férfiakat, a kik Pécsset összegyűlekezve közügyeinkről tanácskoznak, még sem hallgathatjuk el abbéli aggodalmunkat, hogy ennek a kongresszusnak is, épp úgy, mint az előbbieknak a felbuzduláson, a pillanatnyi lelkesedésen kívül más eredménye nem lesz.

A közművelődés jegyében tanácskozik a kongresszus, hallottuk és halljuk lépten-nyomon. Ezen jellegéből kifolyólag akkor alkotna igazán nagyot és maradandót, ha sikerülne neki oda hatni, hogy annyi évtizedes küzdés és próbálgatás után a magyar katolicizmus végre karolja fel mind a két kezével azt az árva gyermeket, melyről már említést tettünk, a *kath. sajtót*.

Ez a népnevelésnek épp olyan fontos eszköze, mint az iskola. A felnőttek a lapokból és folyóiratokból szedik az ismereteket. A lapok játszzák itt a legnagyobb szerepet, művelt és műveletlen ember, mihelyt lerázta magáról az iskola porát, nem tanul többé, tudományos könyvekben nem búvárkodik, hanem lapot olvas. Predikációt nem hallgat, s nagyon sokan nem is hallgathatnak, de újságolvasásra van ideje a gyármunkásnak, a vasutasnak, a tisztviselőnek, a cselédnek.

Mily nagyszerű hivatást tölthet be tehát az egyház a népművelődésnek ezen a mérhetetlen területén. Arról már nem

is szólunk, hogy az antikatholikus sajtó nagy befolyásának és hatalmának ellensúlyozására minő hatványozott erőt kellene latba vetnünk.

A sajtót a katolikus közügyek embereinek úgy kellene szeretniök és becsülniök, mint a szószerket. Az igazság hirdetésének legmodernebb katedrálja ez, a ki ezt elhanyagolja, az nem tart lépést a kor haladásával, az maradó ember, a maradiság pedig a jóra való restség gyümölcse, melyért mindenkit jogos gáncs érhet.

A dolgozó egyház számára ez a legaktuálisabb programmpont. Ezzel sokat alkothatunk, e nélkül semmit.

A pécsi kiállítás.

Pécs, 1907. aug. 18.

Baranya vármegye székvárosa érdekesen mozgalmas napokat él.

Az országos kiállítás, mely nemesak egy nagy és gazdag kulturvidéknek, hanem az egész országnak ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi és közművelődési képét nagy arányokban tükrözi vissza, a külföldön is élénk érdeklődést keltett.

Számosan jönnek át Romániából és a Balkán többi országából, de sőt Ausztria, Németország, Svájc és Belgium is bőven képviselteti magát azok között, a kik ebben a kiállításban gyönyörködni, s annak tanulságaiból ismeretekben gazdagodni óhajtanak.

Iparunk egyes ágai még tagadhatatlanul nagyon fejletlenek, sőt vannak iparnemek, különösen a luxus-ipar terén, melyek nálunk teljesen idegenek, de amit már bírunk, a mit évtizedek munkája által meghonosítanunk sikerült, az magában hordozza a fejlődésre való képességnek minden feltételét.

Gépgyáraink, különösen a magyar kir. államasutak, a Ganz részvénytársaság és a Nicholson cég gyárjai bámulatos dolgokat állítottak ki. Gazdáinknak tömegesen kellene ide jönniök, hogy a mezőgazdasági gépek fejlődését és szerkezeti újításait láthassák. Új rendszerű ekék, lokomobilok, rosták, trágyaszórók, vető-kaszáló és aratógépek, szállóművelési eszközök, vas morzsolók, vágók, darálók olyan nagy mennyiségben s olyan

kivitelben vannak itt a hatalmas gépesarnokban kiállítva, mely bármely világkiállításnak is díszere válnék.

Rendkívül érdekes és szép a kocsipavillon is, más néven közlekedési csarnok. Budapesti kocsigyárosokon kívül leginkább pécsi kocsigyártók szerepelnek itt a produktumaikkal. Dog-Cartok, pfeitonok, hajtó és vadászkozcsik, szebbnél-szebb gyártmányokkal töltik meg a nagy csarnokot, melynek egész nap igen sok látogatója van.

Pécsi specialitást és elsőrangú termékeket láthatunk a *Zsolnay* féle magáncsarnokban. A város határában nagy üzemmél bányászott kőszén nagy lendületet adott a munkás kezek foglalkoztatásának, ipari életet teremtett Pécsen, melynek központjában áll a majohkaipar. A Zsolnay-féle majolika gyár világra szóló hírnévre tett szert. Építészeti terakottáktól kezdve egész az egyszerű használati tárgyakig mindent találunk itt kő-, majolika- és porcellánból, a mire egy lakásnak, dísztermeknek, templomoknak ilyen iparcikkekből szükségök lehet.

Pécs város büszkesége gyanánt említhetjük a kiállítás érdekességei között a kezyüipart, melynek a Hamerli cég a legkitűnőbb képviselője. Ennek gyártmányai megszereztek maguknak az egész ország fogyasztási piacát. A rézárú ipar, az Angster-féle orgonagyár két nagyszerű orgonája, melyeken delutánonként művészek játszanak; no meg a Littke-féle pezsgőgyár termelkei hasonlóképpen Pécs városának a tulajdon nevezetességeihez tartoznak.

A kiállítás területén a szórakozásról is gondoskodtak. Mindennap zenekarok hangversenyeznek a főtéren, melyet fél körben vendéglők és kávéházak öveznek. Ünnepegekben sincs hiány, a különféle kongresszusok bőven szolgáltatnak rá alkalmat. Ma az iparosok tartottak nagygyűlést, melyet délelőtt a kiállítási nagy csarnokban Sztéryényi József keresk. államtitkár nyitott meg.

Szép jellemvonása a városnak és az ünnepek rendezőségének, hogy Istennel kezd és végez minden komoly munkát. Az iparkongresszus megnyitása előtt a polgármester az egész városi tanácsulat részt vett a plébánia templom ünnepi isteni tiszteletén, melyet a király születés napja alkalmából tartottak.

Nagy előkészületek történnek a kath. nagygyűlésre, mely épp akkor gyűl össze, mikor e sorok napvilágot fognak látni. Isten áldása legyen tanácskozásain.

Adieu.

Az első elhidegülésre a lap és a vezető megyei körök között az 1893-iki nagytapolcsányi választás szolgáltatott okot. Ketten léptek ott fel a győzelem reményével, dr. Szulyovszky Dezső szabadelvűpárti és Rudnyánszky Béla nemzeti párti programmal. A vármegyének Szulyovszky, a ki disgráciában volt Thuróczy-nál, nem kellett. Keresett tehát olyan szabadelvűpárti jelöltet, a kivel Szulyovszkyt biztosan elnyomni remélte. A főispán részvételével deputáció ment Hieronymi belügyminiszterhez azzal a kéréssel, hogy vállalja el a nagytapolcsányi kerületben a jelöltséget.

A miniszter azonban nem ment lépére, a deputáció hosszú orral jött vissza, a megye abba a kényszerhelyzetbe került, hogy vagy a gyűlölt Szulyovszkyt támogassa, vagy pedig Rudnyánszky mellé állva hűtlenséget kövessen el a szabadelvű lobogó ellen. Időközben egy harmadik jelölt is fellepett, Komlóssy Ferenc pártönkívüli programmal, a kinek az erőlködéséről azonban mindenki tudta, hogy az teljesen hiába való lesz.

A vármegyei szabadelvűpárt, abból a kelepceből, melyet a viszonyok állítottak neki, azzal a perfídiával szabadult ki, mely ennek a pártnak egész politikai működésén végig vonul. Látszat szerint a szabadelvű zászló győzelmét mozdította

elő, mert ezt a kormány úgy kívánta, bevallottan semlegesnek mondotta magát, titkon azonban Szulyovszky ellen dolgozott, a nemzeti párti Rudnyánszky javára.

A Nyitramegyei Szemle szerkesztője ezt az álnokságot kíméletlenül leplezte le, s midőn a választásnál a később hírhedtté vált Tarnóczy Gusztáv, a ki úgy látszik itt próbálta ki először képességeit, Szulyovszky szavazatait kegyetlenül tizedelte, dr. Tóth János ezt az eljárást, ámbár ő maga Rudnyánszkyval rokonszenvezett és Szulyovszky neki se inge, se gallérja nem volt, élesen elítélte. Ez volt a Szemle és a vármegyei körök között később keletkezett összeütközésnek a prelüdiuma.

Bevezetve levén így a háború az 1893-ban teljes erővel tört ki, a május 12-én tartott tavaszi közgyűlés alkalmából. A közgyűlésen több törvényhatóságnak az egyházpolitikai javaslatokat pártoló átirata került szönyegre. Ha már a servilis megyének nem volt szabad ezen javaslatok ellen állást foglalnia, egy kis tapintattal mégis úgy lehetett volna intézni a dolgot, hogy a keserűséget keltő mozzanatok fel ne merüljenek. Ez azonban az akkori vezetés mellett kizárt dolog volt.

A vármegye hivatalos szónoka, a főjegyző

olyanforma állítást kockáztatott meg, hogy ma nap, a 19-ik század végén csak nem lehet kívánni, hogy a hazasságra nézve a tridenti zsinat határozatai legyenek irányadók. Az elnöklő főispán pedig az egyházpolitikai ellenzék szónokaival szemben olyan ingerült és türelmetlen magatartást tanúsított, mely nyíltan magán viselte a pártatlanság teljes hiányának jegyét.

A Szemle ezen közgyűlés óta lép fel, mint nyílt ellenzéki lap, mely nem csak az országos, hanem a vármegyei kormányzattal is szembe helyezkedik, s eddigi defenzív álláspontjáról támadásba megy át.

Érdekes módon érvényesül ez az offenzív irány az ugyancsak 1893-ban június 21-én tartott püspöki installáció ünnepségeinél. A vármegye minden áron parádét akart csinálni az új püspök tiszteletére, még pedig kezdetben a papsággal egyetértőleg. Ha ez sikerül, azt mondták volna a megyei korifensok az új püspöknek: Méltóságos uram, mi és a klérus igazán egy akor és egy pásztor vagyunk, evangéliumi szellemben. Ha vannak is közöttünk politikai eltérések, azért a társadalmi életben egyetértünk és összetartunk.

Ha a politikai műnyelvnek ezen frázisaiból kihámozzuk az igazságot, annyit fog az jelenteni,

Üzleti elvek.

5. Az üzleti tisztesség győzelme.

A ki előző fejtegetéseimet figyelemmel kísérte, annak fel kellett tűnnie, hogy mint kereskedő, tehát érdekelt fél, a szabott árak rendszerét eddig kizárólagosan a fogyasztó szempontjából tárgyaltam. Ezt pedig ezért tartottam szükségesnek, mert a kereskedelem jogosultságát csak akkor szabad elismernünk, ha hivatásának magaslatán áll s hiven teljesíti feladatát.

A kereskedelem hivatása nem lehet egyoldalú, nem tekintheti csak saját érdekét, mert ezzel saját fejlődésének alapjait támadja meg. A gazda földjeit csak egy bizonyos határig használhatja ki, ha azt túllépi, akkor földjeit gyöngíti, tönkreteszi.

A kereskedelem is nem szípolozhatja ki a vásárló közönség anyagi erejét, hanem arra kell törekedni, hogy annak fogyasztó képessége fentartassék, sőt lehetőleg minél inkább fokoztassék. Eppúgy, a mint a gazda igyekszik földjének termő képességét emelni.

Minden állami és társadalmi akciónak tehát, mely az összes néprétegek jövedelmének és vagyonosodásának fokozását van hivatva előmozdítani, a kereskedelemnek minden erejéből támogatnia kötelessége. Ez a támogatás pedig akkor lesz teljes, ha a kereskedelem nem aknázza ki a vásárlók gyengeségét, hanem reális alapon elégíti ki a fogyasztókat; ezáltal vásárlási képességük erősödik s növekednek a forgalom méretei. A nagy forgalomban, mely egészséges gazdasági viszonyokban bírja gyökereit, kell a kereskedelemnek a rekonpenzációt megtalálnia.

A szabott ár rendszere azonban nemcsak a fogyasztó közönség előnyére szolgál, hanem a kereskedő versenyképességét emeli.

Tudvalevőleg az alkudozás nagyon sok időt von el a kereskedőtől. Egy üzlet tehát, a mely alkudozásra van berendezve s tiz alkalmazottal dolgozik, legalább a felét a személyzetnek takarítaná meg, ha a rémséges sok időt rabló alku helyett, szabott árakra árusítana. Ezáltal az üzleti költségeknek tekintélyes része takarítatik meg; hiszen ezen összegből maga a kereskedő egész évi fentartását biztosítja. Ha tehát az üzleti költségek kisebbednek, akkor ezáltal a kereskedő olcsóbban adhat el, amivel versenyképességét emeli a fogyasztó közönség és saját előnyére.

Szabott áraknál a céltalan alkudozás elesvén, a kereskedő teljes figyelmét és igyekezetét a vásárló lelkiismeretes kiszolgálására fordíthatja, mert nagy különbség van oly adás-vevés között, a hol az ütköző pont az alku és olyan között, a hol a cikk helyes megválasztására, hogy az minden tekintetben a célnak megfeleljen, a legfőbb súlyt helyezük. Szabott árak alapján a kereskedő forgalma után, majdnem matematikai pontos-

sággal kitudja számítani, hogy mennyi lehet a nyeresége; ez azért is fontos, mert a mérlegkésztésnél az ellenőrzést e számítás révén könnyen lehet eszközölni.

Ha a kereskedő szabott árait legszigorúbban betartja s a vevő meggyőződik, hogy néhány fillér miatt is elengedik, akkor ez az eljárás bizalom gerjesztő lesz. És kell is, hogy ez a bizalom a kereskedővel szemben a vevő részéről meg legyen, mert ennek hiányában állandóan nem fogja felkeresni az üzletet. — Bizalomra pedig azért van szükség, mert bármit is mondjanak, az bizonyos, hogy nincs az a fogyasztó, a ki bármely árúnak pontos értékét az utolsó fillérig meg tudná állapítani; erre még a kereskedő is csak sok évi tapasztalatok után, alapos vizsgálat, összehasonlítás és számítás alapján képes, de ezt is csak megközelítőleg. Pld. hogy a kereskedő meg tudja mondani, hogy egy 2—8 koronás szövet 10—20 fillérrel túl van fizetve vagy sem, az majdnem képtelenség. Erre még a gyáros is csak akkor vállalkozhatik, ha pld. bizonyos mennyiséget súly szerint mérlegelne, az anyagot felbontaná, hogy a gyapjú minőségét megítélhesse stb. s így azután a szövet árát kiszámíthatja.

Mivel tehát a fogyasztó közönség az árúk értékét megállapítani képtelen, úgy sokkal helyesebb a szolid kereskedőknél bizalommal vásárolni, mint a céltalan alkudozást kedvelni, mert ezek a kereskedők, csak a túlkövetelésből engednek, nem pedig a tényleges árakból!

Azt hiszem, hogy az előadottakkal meggyőztem a szíves olvasót, hogy a szabott ár rendszere az egyedül helyes adás-vevési gyakorlat, mely a fogyasztó közönség anyagi érdekeit nem sérti és a kereskedő is — már olyan, a ki a szolid, polgári haszonnal megelégszik — saját boldogulásának feltételeit biztosíthatja.

A vásárló közönségnek tehát, ha meggyőződik arról, hogy egy üzletben a szabott árakat komolyan és szigorúan betartják, nem kellene az alkudozást újból és újból megkezdnie és erőltetnie, ne hogy a kereskedő eddig követett elveinek elhagyására kényszerítessék; ellenkezőleg oda kellene törekednie, hogy minden kereskedő szolid alapra helyezze üzletét.

Sokan vannak, a kik minták alapján, melyekből alapos ítéletet csin és minőségre nézve nem alkothatnak maguknak; sőt hirdetések révén csak úgy látatlanba valamely cikket rendelnek meg, anélkül, hogy alkuba becsajtkozhatnának, mert az levelezés útján hosszadalmas és mert rendszeren ezek az árúszétküldési házak, szintén szabott árakkal dotgoznak. És mégis, ha ilyen vásárló személyesen jelenik meg valamely szolid üzletben, akkor az nem képes alku nélkül valamit vásárolni, jelöl annak, hogy az alkudozás szokása még mindig erősen fogva tartja az embereket.

lyére. A figyelmet ennélfogva a társadalmi kérdések felé lehetett irányítani.

Dr. Dudek János a lap állandó munkatársa, utóbb társszerkesztője 1893. őszén egy Nyitrán alakítandó Katholikus Körnek az eszméjét vetette fel. Az eszme nemsokára testet öltött, s a Kath. Kör 1894. elején ünnepélyesen megnyitott. Ennek a ma is virágzó intézménynek, mely Nyitraváros katolikus társadalmára olyan üdvös hatást gyakorolt, s ebbeli hivatását évről-évre hűségesen betölti, a Nyitramegyei Szemle volt a nevelő dajkája.

Ez a lap hívta fel az illetékes körök figyelmét a nőnevelés azon nagy hézagának a betöltésére is, mely a felsőbb leányiskola létesítését tette szükségessé, s a kérdést fel színen tartotta mindaddig, a míg kulturintézményeink ezen jelentős szerve életbe nem lépett.

Közgazdasági téren a lap az Országos Gazdasági Egyesület irányát képviselte, a legjózanabbat és legüdvösebbet, mely ha győzött volna az egész vonalon, másképp állana ma már az ország közgazdasági jölele.

Az 1894-iki év végén ismét a politika hullámverései csapkodják a lap kis hajóját. Megalakul az országos Néppárt, mely az egyházpolitikai tör-

A szabott árak terjedése az üzleti erkölcsök magasabb színvonalra való emelkedését jelentik.

Es ezért mindenütt, a hol a kereskedelem intézői a szellemi és műveltségi előrehaladás magasabb fokán állanak, győzedelmeskedik az az üzleti zászló, mely a gazdaságilag, anyagilag, társadalmilag és szellemileg gyengébbeknek védelmét hirdeti. Ott a szabott árakat a közgazdasági élet szigorú üzleti elvei teremtik meg s a közgazdaságban jártasabb közönség szívesen fogadja az újítást, mert a figyelemmel kísért tapasztalatok meggyőzik annak helyességéről.

A magyar kereskedő is induljon tehát el azon az úton, melyen egy hírneves angol nagykereskedő: Budgett Sámuel haladt — s nagygyá lett.

„Az igazság és becsületesség útjáról ne térjünk le soha” — mondja Budgett. Jó tanács ez. Mert egy gramm igazság örökre igazság marad, ellenben egy zsák aranyhoz juthatunk ma becsületesség nélkül, holnap azonban már a büntető nemezisz sújthatja fejünket.

„A feltétlen pontosság és az elvek szigorú betartása bizodalmat gerjeszt. És vevőidnek bizodalma kieneset ér, őrizd ezt tehát hiven.”

„A véletlentől ne remélj semmit, mert minden igazi üzleti sikernek a szakavatott hozzáértés, a becsületes munka s az okos számítás a biztos alapja.”

Bárasak minél több magyar kereskedő is fel tudna emelkedni ebbe az üzleti légkörbe s a társadalom kellőleg méltányolná s pártolná ezen kereskedők nemes törekvéseit.

Ily egészséges elvekkel telített és működő közgazdasági élet, támogatva a fogyasztók százezreitől, megküzdene a jelen nehézségeivel s elővárásolná a magyar nemzet szebb és boldogabb jövőjének hajnalhasadását!

Verebély Géza.

Ujdonságok.

Siremléket

dr. Tóth Jánosnak!

Meg tesz az ember mindent, írja Bougeaud, hogy védekezzen a feledés ellen.

Piramisokat épít, szobrokat emel nagyjainak, házakat, utcákat, tereket, városokat, hegyormokat nevez el azok nevére, a kiknek emlékét meg akarja óvni a feledés homályától.

A feledésnek ezen mindent meg szálló és elborító homályától akarjuk

vények revízióját, a nép érdekeinek előmozdítását, az egyház védelmét, egy minden ízében keresztény politikát vall programjának. A Nyitramegyei Szemle ezért a programért a legelső közzött harcol, s 1895-ben, midőn a nyitrai választókerületben Gróf Zichy János néppárti programmal lép fel, olyan agitációt fejt ki érdekében, mely a maga nemében páratlanul áll az egész országban.

Hogy a néppárt akkor egy legyőzhetetlen nagy többséget toborozott össze gróf Zichy János körül, az dr. Tóth János élénk, a választás minden mozzanatát szemmel tartó, az ellenfél minden fufangját, minden törvénytelenységét és erőszakosságát felfedő lapjának az érdeme. A Nyitramegyei Szemle ekkor vitte és plántálta be a köz tudatba azt a néppárti szellemet, mely talán sehol sem oly erős, mint Nyitramegyében.

Gróf Zichy János 1895-ben nem lett képviselő, mandátumát elvette az erőszak, de ennek az erőszak és jogtiprásnak az az ostromozása, melyben dr. Tóth János ügyessége újra remekelt, százszor többet használt a néppártnak, mint a mennyit ártott neki az erőszak.

(Folyt. köv.)

hogy a politikai gonoszságok és huncutságok a társadalmi életben ne vétessenek számba. Hát a kinek tetszik ez az erkölcs, gyönyörködjen benne, a Nyitramegyei Szemle szerkesztőjének nem tetszett, miért is alaposan keresztül húzta a liberálisok számításait. A papságot nem sikerült nekik megnyerniök a parádé csinálás színházias jeleneit, csinálták tehát az egészet ők maguk, de a rendezés összhangtalansága feltűnően észrevehető volt mindenütt, különösen a püspök által adott diszebeden, melyen a papság és a jelen volt el-leuzek a vármegye emberei ellen erőlyesen tün-tetett.

Ennek a tüntető hangulatnak adott kifejezést a szerkesztő, az installáció után megjelent szám vezércikkében, melynek „300” volt a címe. A cikktől rettenetesen prüszköltek, fájt nekik, hogy a szerkesztőnek volt bátorsága megmondani nyíltan az új püspöknek, hogy a kik hízelegnek neki és őt maguknak és politikájuknak megnyerni igyekeznek, azok közönséges érdekemberek, a kik a saját egyéni céljaikat akarják előbbre vinni, de a kiből az egyháznak és a vallásnak egy szemernyi haszna sem lesz.

Időközben a politikai izgalmak némiképp elpihentek a vármegyében. Választás nem volt s más gyüanyag sem került a szenvedélyek tűzhe-

mi is megóvni dr. Tóth János sirját. A sirját csak, mert az ő egyéniségének, az ő életének és áldásos működésének emlékét őrizni fogják a szegények és elhagyottak, a kikkel jót tett, az angyalok az égből, a kik jótetteit az élet könyvébe bejegyezték, őrizni fogják a nyitrai egyházmegye évkönyvei, a tanítványai és jóbarátai midaddig, a míg közülök csak egy is pályáját fogja futni ezen a földön.

Mindez így lesz itthon, a mi körünkben, de ott az idegenben ki mondhat akáresak egy árva szót is a néma sir hatottjáról? Ott nem ismerték őt, még a kik ápolták nehéz betegsége alatt, azok is csak annyit tudtak róla, hogy nagybeteg jött oda és néhány hónapi szenvedés után elhunyt.

Átvisszük ennél fogva halottunk köztünk élő emlékezetének bensőségét, melegét és szeretetét a görzi sirhoz, hadd hirdesse a felállítandó sirkereszt legalább azt, hogy a kinek porai felett az a sir domborodik, az a mi kiváló emberünk volt, az nekünk hallottaiban is becses és kedves, s éppen azért sirját nem adjuk át a névtelen enyészetnek, emlékét idegenben sem engedjük a feledés örvényébe merülni.

Mult heti gyűjtésünk a következő:

	K.	K.
Bezák István Ferenc	5	Nyitrai kath. felsőbb
Misik Károly	5	leányiskola
Chilkó Pál	5	Szabó János
	15	+
		30
		= 45

ezt hozzáadva a mult számban kimutatott 1993 K-hoz, lesz főösszeg 2038 azaz kettőezerháromszáz nyolc korona.

Személyi hírek. Bende Imre megyés püspök úr hosszabb időre Mocsonokra távozott. Itt levő kastélya kápolnájában fogja bemutatni szept. 8-án áldozópapságának 60-ik évfordulóján a jubiláris szentmisét. — Gróf Batthyány Vilmos dr., koadjutor-püspök, ált. püspöki helynök úr Pécsre utazott, hol jelen lesz a katolikus nagygyűlésen.

Főpásztorunk gyémántmiséje. Az ősi Nyitraegyházmegyének ritka örömmünnepe lesz része szept. 8-án. E nap Bende Imre v. b. t. tanácsos nyitrai megyés püspök első szentmise áldozatának 60 ik évfordulója. Az ősz főpásztor székvárosától távol teljes visszavonultságban egyedül a Mindenhatóknak, kinek végtelen jóságából élte meg az örömet, mely oly kevesnek adatik, óhajtja szentelni a magasztos napot, kerülve minden zajos ünneplést. Az egyházmegye papsága és hívei tiszteletben tartják agg főpásztoruk óhaját, de az imájával együtt föl az Egek Urához a papság és a hívők százezreinek hálaimaja az egyházmegye minden templomában, minden szívből. Az ünnepélyes isteni tiszteletre vonatkozólag gr. Batthyány Vilmos dr. coadi. püspök s ált. püspöki helynök a nap nagy jelentőségét lelkes hangon méltató körlevélben intézkedik, mely szerint 1. szeptember hó 1-én mint az örömnapot megelőző utolsó vasárnapon, az összes templomokban a szószékről felhívandók a hívek a szeptember 8-án tartandó ünnep jelentőségére. 2. Szeptember 7-én az esteli harangzó előtt az egyházmegye összes templomaiban teljes felórán át szóljanak a harangok. 3. Szeptember 8-án mint az Nagyméltósága gyémántmiséjének napján úgy a székelyházban, mint az egyházmegye valamennyi plebániái és szerzetesi templomában ünnepélyes háladáó szentmise tartassék, azt megelőzőleg Te Deummal, a szentmise után pedig a kitett Oltári Szentség előtt a hívekkel együtt 3 Miatyank

és 3 Üdvözlég mondandó jubiláló püspökünkért. Ezen ünnepi szentmisére mindenütt a helyi hatóságok idejekorán meghívandók.

Autonomiai képviselő-választás. F. hó 18, 19 és 20-án megtartott szavazás alkalmával a pogrányi plebániái hívek közül leszavazott 245 szavazó, ebből elutasítva lett 3, és így 242 szavazatot Jánoky Madoesányi Gyula országos képviselő nyert el, a mely vallásos meggyőződésű és puritán jellemű kath. képviselőnek már most gratulálunk!

Jegyző választás. Ürmény községben a megüresedett jegyzői állásba Rényi László volt privigyei jegyző választott meg.

Halálozás. Krizsán Mihály trencsén-makói plebános aug. 19-én 67 éves korában meghalt. Az elhunyt 42 év előtt szenteltetett pappá s ez idő nagyrészt Trencsén-Makón töltötte, hol a lelkipásztorkodás a legnehezebbek közé tartozik. Temetése 21-én ment végbe a kerületi papság s a plebaniái hívek nagy részvételével.

Keresztény szociális zászló. A nyitrai ker. szocialistáknak már két éve munkálkodó egyesülete ez ősszel zászlót szerez, melyet, ha lehetséges lesz, okt. 13-án a magyarok Nagyszonyának ünnepén fényes programmal előkészítendő impozáns ünnepély keretében szándékozik felavatni. A zászlót már meg is rendelte a budapesti Jó Pásztor intézetnél. A költségekre első sorban a rendes tagok és munkások között gyűjt adományokat, de a nagy kiadásokra való tekintettel az előkelőbb osztályokat is fölkeresi a gyűjtőivel. Mert bármily sokat áldozott és áldoz intelligens közönségünk a munkásokért, lehetetlen, hogy e fontos céllal szemben szűkebbül legyen. Az igazság és szeretet jelszavait ügyszólván lehetetlen az egyesület tagjainak úgy a szívükbe oltani, hogy szerintük éljenek, értük munkálkodjanak és harcoljanak, ha nincs egy külső jel a zászló, melyre lelkesedéssel esküsznek, hogy a ker. szocializmus jelszavát nyilvánosan is megvallják s attól az élet nehéz küzdelmei között se térjenek el.

Beiratások. A Szántó-féle nyilv. polgári iskolánál a beiratások augusztus 30-tól szeptember hó 2-ig bezárólag tartatnak. Ugyan e napokon a felvételi- és javító vizsgálatok is lesznek megtartva. A rendes tenítés szeptember hó 4-én kezdődik. Az igazgatóság

A helybeli róm. kath. felsőbb leányiskolában

a beiratások szept. 1-4-ig bezárólag tartatnak. A nyitrai róm. kath. elemi népiskolában az 1907-1908-ik tanévi beiratások szeptember 2-án kezdődnek. Szeptember 8-án ünnepi istentisztelet, 9-én rendes tanítás. — Figyelmeztetnek a szülők, hogy úgy a mindennapi, valamint az ismétlő tanítóes gyermekeiket a beiratási idő tartama alatt pontosan irassák be, hogy a tanítás akadálytalanul kezdetét vehesse. Nyitra, 1907. augusztus 24-én. Az igazgatóság.

Záró gyakorlatok. A cs. és kir. 14. gyaloghadosztály és a m. kir. 37. honvédelmi gyaloghadosztály közötti záró gyakorlatok a folyó évi szeptember hó 5-től 7-ig terjedő időben, Verébely, Nagysurány, Léva és Zseliz között fekvő területen lesznek megtartva.

A nyitrai megyei gazdasági egyesület igazgató-választmánya f. év augusztus hó 29-én csütörtökön d. e. 9 órakor, az egyesület helyiségében ülést tart. Tanácskozási tárgyak: 1. Határozathozatal a földmívelésügyi Minister úr által a mezőgazdasági érdekképviselet tárgyában az egyesülethez intézett kérdőpontokra adandó válasz tárgyában. 2. Állásfoglalás a börtöreform tárgyában. 3. A cukorrépa termelők országos szövetsége alapszabályainak előterjesztése és az ezzel kapcsolatos intézkedések. 4. A privigyei járás 6 községének kérete kedvezményes rozs vetőmag bevásárlása tárgyában. 5. Egyesületünk jóváhagyott alapszabályainak előterjesztése és az ezzel kapcsolatos intézkedések. 6. A Kolysindikátus megkeresése műtrágyázási kísérletek tárgyában. 7. A m. kir. 6. honvédelmi ezred átírata katonai pótlóvárosok előkészítése tárgyában. 8. Tudomásul veendő ministeri leiratok.

Utimesteri iskola Nyitra. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara közhírré teszi, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr a közúti kezelésnél szükséges műszaki segédzsemet kiegészítése céljából Nyitra utimesteri iskolát állított föl. Az iskolába való fölvetel díjmentes. A fölvetel iránti kérvények a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz címzendők s a nyitrai m. kir. államépítészeti hivatalnál legkésőbb f. évi augusztus hó 31-ig nyújtandók be, a hol egyúttal a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

F. M. K. E. évkönyve. A vaskos füzet elmondja az egyesület 25 évi történetét s részletesen számol a kifejtett tevékenységről. A szépen megírt históriából sokat ront le az a szomorú valóság, hogy a panszlavizmus, mely ellen a F. M. K. E. létesült, talán soha sem volt oly nagy kiterjedésű és oly erős, mint most, mikor a F. M. K. E. jubilál. S ez az eredmény 1,200,000 koronába került. Ennyit fordított eddig az egyesület a közművelődési célokra. Az 1907-iki jelentés szerint a vagyon 307 ezer korona. Főntart most az egyesület 95 övét, van 107 könyvtára, köztük 6 közkönyvtár 78 népkönyvtár, 22 ifjúsági és 2 honvédelegységi könyvtár. Jellemző, hogy a magyar kultúra terjesztésében buzgólkodó tanítók jutalmazására csak évi 3-4 ezer korona jut, s majdnem kizárólag kezelési költségekre 15 ezer korona fordítatik.

A kormány iparpolitikája. Kisiparunk minden baja megszűnik s minden panasz elcsendesülne, ha a nemzeti kormány megvalósíthatná azokat a nagyszabású reformokat, miket Sztéryni József keresk. államtitkár a pécsi iparképzésen kilátásba helyezett. Kisiparunk három legfőbb baja szerinte a tőkeszegénység, a kereskedelmi szervezet hiánya s a technikai fejletlenség. A kis iparosok s a kormány együttes buzgó tevékenysége kell hozzá, hogy e bajok orvosolhatassanak. A kisiparosoknak szövetkezniök kell és pedig nem helyenkint csak, de országos szervezetben, hogy közösen elégíthessék ki hiteligenyüket, közösen szerezzék be nyers áruikat s közösen álljanak síkra a tisztességtelen verseny ellen. A kormány a saját részéről gépek adományozása, szövetkezeti műhelyek, inasothonok, minden nagyobb városban állítandó ipariskolák és technológiai muzeumok által segíti majd a kisipart, s a legközelebbi jövőben üdvös törvényeket hoz a kisipar érdekében, köztük a sztrájk törvényt. Csak arról is biztosítékot nyernének a kormánytól, hogy a kifejlesztendő kisiparnak megfelelő piacot is fog szerezni.

Az ujoncok bevonulása. A közös hadügyminiszterium rendeletet adott ki, mely az ujoncok bevonulására és a tényleges katonai szolgálatnak eleget tett legénység szabadságolására vonatkozik. A közös hadsereg ujoncai a rendelet értelmében az idén október 16-án fognak bevonulni. Az egyenes önkéntesek, valamint a haditengerészet, a cs. és kir. és a magyar királyi ménésintézetek ujoncai azonban már október elsején tartoznak jelentkezni. Az ujoncokat mind behívják. De ha többen volnának, mint amennyire a rendes létszám kiegészítésére szükség van, akkor a fölösleges legénységet nyolc hét alatt kiképezik s a békeleltetéshez mérten, szabadságolják.

A F. M. K. E. közgyűlése. A Fmke jubiláris közgyűlésére eddig a következő egyesületek jelentették be részvételüket: E. M. K. E., Petőfi-Társaság, Országos Magyar Szövetség D. M. K. E., Magyar Földrajzi Társaság, Vidéki Hirlapírók Orsz. Szövetsége, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, az Országos Alkotmánypárt, Magyar Gazdaszövetség, Országos Erdészeti Egyesület, és Körmöczbánya sz. kir. város. A kereskedelmi miniszter a közgyűlés alkalmából tíz napra érvényes kedvezményes jegyeket engedélyezett, a melyek úgy a magyar államvasutak, mint a kassa-oderbergi vasút gyorsvonataira is érvényesek.

Tífusz. Turzófalván és környékén tífuszjárvány ütött ki, melynek már eddig több ember esett áldozatul. A hatóság szigorú intézkedéseket foganatosít a baj tovább terjedésének megállítására.

Hivatalos hirdetés. A m. kir. Belügyminiszter úr ő méltóságának 22527/1186. V. a sz. rendelete és Nyitra város tanácsának 654/3054/86. sz. határozata alapján, felhivatnak mindazok, kik a nehai báró Wodianer Mór által, önhibájukon kívül elszegényedett, az egyesített Nyitra város területén állandóan tartózkodó, Magyarországon honossággal bíró iparosok és kereskedők javára, tekintet nélkül a vallásra tett alapítványból való segélyezésre igényt tarthatnak: hogy alant megjelölt okmányokkal felszerelt bélyegmentes folyamódványukat legkésőbb 1907. évi szeptember hó 1-ig Nyitra város tanácsánál nyújtsák be. Megjegyeztetik, hogy azok, kik család ellátásáról gondoskodnak és gyermekekkel bíró özvegyek, kik ipart üznek, egyenlő körülmények között a többi kérelmezők felett elsőbbséggel bírnak; — továbbá, hogy egy és ugyanazon személy két egymásután következő évben az alapítvány élvezetében

rendszerint nem részesülhet, azonban a m. kir. Belügyminiszter úr, az ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr meghaladásával, különös méltánylást érdemlő esetekben — az alul kivettelt tehet. — A folyamodványhoz következő okmányok mellékelendők: a) hatósági bizonyítvány az iránt, hogy kérelmező magyar honpolgár; b) hatósági bizonyítvány, mely a kérelmező életkorának megjelölése, személyi és családi viszonyainak kitüntetése mellett igazolja azt, hogy vagyontalan és önhibáján kívül elszegényedett; c) hatósági bizonyítvány az iránt, hogy a kérelmező a város területén állandó műhelylyel vagy üzlettel bírt. Ezen okmányok a városi r. kapitányi hivatal által bélyegmentesen állíttatnak ki. Nyitrán, 1907. évi augusztus hó 1-én. Rédeky Géza s. k. rendőrkapitány.

Értesítés. Az esztergomi áll. segélyezett közs. reáliskola fokozatos fejlesztésül az V-ik osztály a közeledő 1907/8. iskolai évben megnyílik. A beírás minden osztályban szeptember hó 2., 3., 4. napjain lesz. Esztergom, 1907. aug. 16-án. Nagy Antal, igazgató.

Köszönetnyilvánítás. Bende Imre megyés Püspök úr önmagyméltósága a rezsőfalvi újonnan épült kápolna belső felszerelési költségeire háromszáz (300) koronát és egy igen szép fekete kasulát kegyeskedett adományozni. A nagylelkű Jötevőnek úgy ezen filialis hűvének, mint csekélységem nevében ez úton is leghálásabb köszönetet mond Neszlényben 1907. augusztus hó 20-án Missik Károly, lelkész.

Prohászka püspök a munkások nyugdíjgyegetéről. A magyar szocializmusnak a keresztény irányú táborban is sok apostola van. Mind úttörő az új társadalmi élet felé. A küzdelmes jelenből beképebb, boldogabb jövőhöz vezetik a társadalmi osztályokat, elsősorban a munkásnépet. De kevesnek van oly éles szeme, biztos érzéke, hogy mindazt észrevegve és fölkarolja, miben a munkásnép java rejlik, mint Prohászka püspöknek. Ő is a csendben lassan munkálkodó népjóléti intézményekben, s nem a meddő harci lármában látja az igazi szociális munkát. Még papnevelői eluljáró korában az ő közreműködésével alakított a magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyelete fiókpenztárt Esztergomban. Azóta állandóan az egyesület tagja. Most az alapító tagok között találjuk a püspök nevét. Nemrég a szekesfejevári fiókpenztár fennállásának 10 éves évfordulóját ünnepelte, s a disztinguált Prohászka püspök tartott szónoklatot az egyesület jelentőségéről.

Nyitrán is van az egyesület fiókpenztára, mely szintén arra van hivatva, hogy szakszakt megmentsen az aggkor inségétől, esetleg a koldusbottól. Erdekünk kívánja, hogy a gondolatgazdag s a fokozott tevékenységre serkentő beszédet, melynek az egyesület célját alig ajánlhatná valaki hatásosabban, egészében közöljük. A beszéd szövege a következő:

„Az emberi életnek is van gyökere és virága, van primitív s van fejlettebb tevékenysége; a gyökér s a primitív tevékenység a lét- és fajfenntartás, a virág s a fejlettebb tevékenység pedig az ember szellemi, erkölcsi, jogi világa, intézményei, lelki kulturája. A ki az utóbbit akarja, annak az előbbit is kell előmozdítania s biztosítania; a ki virág s illat után áhitozik, annak a gyökereket kell ápolnia s termékenységét óvnia. Azért jár e két tevékenység karonfogva s azért háramlik ránk mindkét érdeknek, a letfenntartás s jobblét magasabb fokainak s azok biztosításának kötelessége.

A magyar társadalomnak hatványozott buzgalommal kell ezen dolgoznia; munkásnépének meg kell teremtenie a jobblét intézményeit; magasabb szintjára kell emelnie az életmódot, biztosítania kell sorsát az eshetőségek ellen; szövetkezetei adjanak neki kenyeret, mikor karjai lehanyatlanak s rokkantságában gyámolítsák s vigasztalják életének alkonyát. Sürgeti azt a környező, magasabb fokon álló társadalom: sürgeti a fejlődésnek, a több embernek bennünk is felébredt öntudata. Elmaradtunk; népünk a rendiség szellemében lefogva igénytelen egyszerűségben élt, oly háztartással, mely az európai ember csodálkozását hívta ki. Munkáviszonyaink a kis- és nagyiparban is csak az utóbbi években változtak el előnyösebben. Az új életmód, az öntudatosabb ember lete most kopogtat ajtónkon erősebben s ki nem vonhatjuk magunkat igényeinek kielégítése elől.

Itt van helye a szociális társadalmi tevékenységnek; itt lépnek fel az új feladatok s az új kötelességek úgy a munkásrétegek, mint az egész társadalommal szemben. S e kötelességek

elől ki nem tér sem a nagyközönség, sem a munkásság.

Pelda rá ez az egyesület, a „Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyelete“, mely ma itt gyűlést tart, hogy eszméit terjessze s a társadalmat éppúgy, mint a munkásságot céljai, törekvései iránt érdeklődésbe vonja. Egyesült benne a társadalom áldozatkészége a munkások öntudatos s reális törekvéseivel; összegyűjtött oly tőkét, mely az egyesületet a társadalmi, humanitárius egyesületek leghatalmasabbjai közé emelte; kezdete óta annyi ügybuzgóságot, annyi nemes érzést s testvéri összetartást foglalt le, a menyiről csak lelkes híveink álmodhattak s számottevő, nagy anyagi segélyek mellett a legáldásosabb befolyást gyakorolta munkásainkra. Meggyőzte őket, hogy igenis a jobblétre való törekvés s az élet esélyeinek biztosítása nemes s elengedhetlen kötelesség, melyet nem teljesíteni szégyen, is gyávaság is. S ugyanakkor öntudatukra hozta, hogy ezt a kötelességet nekik önmaguknak kell teljesíteniük, s bármily foku társadalmi segítség mellett a feladat megoldóinak első sorban maguknak a segélyt élvező munkásoknak kell lenniük.

S a munkások megértették e komoly kötelességet; átérték helyzetüknek tarthatatlanságát s mert a szó nemes értelmében öntudatosok voltak; volt lelkük hozzá áldozatok árán is megteremteni boldogulásuk biztosítékait.

A vasárnapi pálinka mérés be-tiltása. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök terjedelmes memorandumot dolgoztatott ki, amelyben pálinkamérések vasárnap és ünnepnapokon való nyitvatartását kívánja korlátozni. A pénzügyminiszterium a memorandumot megküldötte már a kereskedelemügyi miniszteriumnak is, mint a melynek ressortjába tartozik a munkaszünetre vonatkozó ügyek elintézése. A pénzügyminiszterium a memorandumban nagyfontosságú, mérlehető elveket hangoztat s hajlandóan mutatkozik hozzájárulni ahhoz, hogy az égetett szesz kimerése vasárnapokon és nagyobb ünnepeken mindkét napján délelőtt 10 órától kezdve egész napra beszüntessék, míg a közönséges pálinka kimerése ezen napokon teljesen eltiltassék. Abba is hajlandó a miniszter belemenni, hogy ezentul már az italméresi engedélyek kiadásánál olyan megszorító rendelkezések léptessenek életbe, hogy kihágások dolgában visszaeső üzletesektől elvonassék az italméresi engedély. A pénzügyminiszter hivatkozik arra, hogy a közhangulat nyomásának engedve határozta el magát a tervezett reformok életbeléptetésére, mert a vidéki törvényhatóságoktól egyre sürűbben érkeznek ez irányban a följelentések.

Trencsén megyéből. A fővárosi lapok csütörtöki számában egy trencsénai távirat látott napvilágot, mely a vármegye közönségének félrevezetése céljából lévén világgá eresztve, szükségessé teszi, hogy kellő világításba helyeztessék. Trencsénvármegyében néhány ember kinevezte önmagát „trencsénvármegye szövetkezett pártjai központi végrehajtó bizottságává.“ Észszel a bizottságot dr. Schlesinger Gyula tartja ki; — olyanul, a milyen neki van. Ez a végrehajtó bizottság, melyet a vármegye közönsége soha semmivel meg nem bízott, s éppen azért nem is fog soha semmit a vármegye közönsége nevében végrehajtani, augusztus 21-ére gyűlést hívott egybe, s meghívta erre a gyűlésre azt, a kit akart, gondosan vizsgálva, hogy a vármegye bizottsági tagjai túlnyomó többségének nézetei valamiképpen ezen a gyűlésen ki ne fejeződjenek. Előre hirdettek, hogy 21-én fogják eldönteni, ki legyen decemberben vmegyei tisztviselővé megválasztva és ki nem. Am megzavarta számadataikat az az impozáns nyilatkozat, melyet a vármegye bizottságának 56 számottevő és előkelő tagja adott ki, melyben úgy az alkotmánypárt mint a néppárt súlyos nevekké van képviselve, s mely nyilatkozathoz az egész vármegyéből nap-nap után jönnek a csatlakozó kijelentések a vármegyei papság és a független intelligencia soraiból. Nem tudván egyebet tenni, legalább dr. Schvertner alispánunk akartak egyet úti, — ut aliquid fecisse videantur. Kérdőre akarták vonni dr. Schvertner alispánt valami nagy vétekkért. De mert ilyen nem volt, költöttek egyet, állítván, hogy dr. Schvertner alispán, bírálva a belügyminisztert híván fel, megsértette a vmegye autonómiáját. Hiába jelentette ki dr. Schvertner, hogy az egész roszakaratú ferdtetés, mert hiszen semmi egyébről sem volt szó, mint arról, hogy ő, látván, hogy a felreértésekből és bizalmatlanságból, mely közte es a főispán között az ismét alispánna, majd főispánna lenni ohajtó Baross Justin konkolyhiutése nyomán tamadt, — a vmegyének van kára, megkérte a balügyminisztert, nyujtson

módot arra, hogy a fenforgó differenciák békés uton intéztesse el. Erre a belügyminiszter nyujtott is módot, ugyanarra az időre önmagával adván találkozásra alkalmat Smialovszky főispánnak, Schvertner alispánnak és Baross Jusztinnak. Az alispán kijelentette, hogy a vármegye autonómiájának náianál hűbb öre nincs; nagyon jól tudja, mivel tartozik a vármegye közönségének, s annak be is fog mindenről számolni. Hiába való volt Jánoky-Madocsányi Gyula néppárti képviselőnek korrekt állástoglalása, hogy ezek után szavami-féle bizalmatlansági vagy rosszalási indítványnak helye nincs; — a „végrehajtó bizottság“ elfogadta 10 szóval 4 ellen Szilvay Istvánnak az alispán ellen beadott rosszaló indítványát. Ellené szavaztak Jánoky-Madocsányi Gyula, Rakovszky Antal kamarás, Teszelszky József képviselő és Krasznayánszky Károly. Rakovszky kamarás azt kívánta, hogy a jegyzőkönyvbe tétessenek ki a szavazók névszerint. Ez ellen a tizek tiltakoztak. Az ember igazán nehezen tudja magába fojtani a nevetést ha hallja, hogy ezek a „végrehajtók“ bizalmat szavaztak a főispánnak, s elhatározták, hogy ezt közölni is fogják vele. Szegény, mennyire meglepte őt ezen urak bizalma! Derűs momentumokban sem volt hiány a gyűlésen; így midőn Rakovszky Antal megkérdezte az egyik „végrehajtót“, a ki annak idején megyefőnök-jelölt volt, tulajdonképen mely párt képviselőtében ül ott, s azt felelte, hogy az alkotmánypárt nevében, — mely kijelentés általános meglepetést keltett a gyűlésen. Minthogy így a tisztviselő jelölés füstbe ment, elhatározták, hogy járasonként „fogják értekezletet összehívni“ nyilatkozzék meg a járások közönsége. Ezekre az értekezletre is természetesen azokat fogják meghívni, a kik nem tetszenek, hogy a „járás közönsége“ jelölhesse azt, a ki nekik tetszik. Felhívjuk lapunk trencsénmegyei olvasóit kísérjük éber figyelemmel ezt a komédiát, ne engedjék magukat becsapatni, s tartsák szárazon puskaporukat.

Egy végrehajtott.

A borhamisítók ellen. A földművelésügyi miniszterium felhívta az összes törvényhatóságokat, hogy a szüret alkalmával fokozott éberséget fejtessenek ki s a gazdákat alkalmas formában figyelmeztessék, hogy a bornak bármily kis mennyiségű vízzel való keverése büntetendő cselekményt képez, melylyel fogház és pénzbüntetés jár.

Vesztett eb. Vágbesztercéről írják, hogy a lakosságot rettegésben tartja egy vestett eb garázdálkodása, mely nagy számú ebet és macskát inficiált s ezek a legszigorubb óvintézkedés dacára már sok gyermeket megmarat, kiket nyomban a Pasteur intézetbe szállították.

Nincs többé hanzli! A sörivők öröme, de a sörmérők szomorúságára szolgál a belügyminiszter egy legújabb rendelete, mely egészségi szempontból igen szigoruan tiltja azt, hogy az ugynevezett hanzlit belekeverjék a kimért sörbe. A rendelet utasítja a rendőrhatalóságokat, továbbá a városi és járásorvosokat, hogy a korcsárosok ezen visszaélését szigoruan ellenőrizzék. A hanzli 100 koronáig terjedhető pénzbüntetést von maga után. Egyébiránt a korcsárosok ne sirjanak a hanzli miatt, ezentul több sör fog fogyni, mert nagyobb lesz iránta a bizalom.

Az amerikai utópia. Az Egyesült-Államok déli részén levő Alabama-Államban nagy őserdők vannak, amelyeknek kiaknázására egy részvénytársaság alakult: a Jackson Lumber Company of Lockhart Alabama. (Jackson erdőipari részvénytársaság.) A társaság székhelye Lockhart névű faluban van. A részvénytársaság Newyorkban munkáskeupecet tartott. Neuländer Emil aradi szarmazású vigéc személyében, aki 100 dollár havi fizetésért kötelezte magát, hogy munkásokat szállít az alabamai erdősegekbe. Neuländer jobbara magyar, olasz, görög és bolgár munkásokat szerződtetett napi 4 dollár fizetéssel s az angolul egy szót sem értő embereket leküldötte a déli államban levő erdősegekbe. Így került a részvénytársasághoz egy másik aradi fiatalember is, Silberberg Oszkár, aki ott künn Sándor Oszkár névre hallgat. Sándort régi barátság fűzte Neuländerhez, aki a Jackson erdőipari részvénytársasághoz szerződtette, mint munka felügyelőt. Ebben az állásban követte el azokat az emberkinzásokat, amelyek miatt törvényszék elé került s a melyek miatt most a börtönben bűnhődik. A munkásokra Lockhartban súlyos megpróbáltatások vártak. Maga a klíma olyan borzasztó az őserdők mérges kigőzölgesei es a nagy forróság következtében, hogy az ott való tartozkodást az európai ember egy évnél tovább alig bírja ki. A részvénytársaságnak első dolga volt, hogy a

munkásoknak a szerződésben biztosított négy dollár napibéretét egynegyedére szállította le. — A munkások ellátása a leggyalázatosabb volt, piszkos és szűk lyukakba dugták őket, hol annyira összezúfolva laktak, hogy a napi fáradságot sem pihenhetők ki. A munkaidő reggel 4 órától késő estig tartott. A társaság középkori kinzókamrák módjára berendezett ugynevezett büntetőhelyiségeket létesített. A munkásokat a hajcsárok naponként vízes korbáccsal ütlegelték s a felügyelők munkaközben is bántalmazták őket, sőt egyeseket szeges csizmákkal annyira megrugdosták, hogy belebetegedtek. A munkások kizárásában előjárta Sándor (Silberberg) Oszkár felügyelő. Különösen borzasztó az az eljárása, a melyet egy Trudics Mihály nevű magyar munkással szemben elkövetett. Trudics nem bírva ki tovább a szenvedéseket, megszökött. A telepen észrevették Trudics eltűnését és verebektet küldtek utána, amelyek felnapj járóföldre ráakadtak és a földre teperték. Nemsokára megérkezett két emberrel, kocsiján Sándor Oszkár, aki visszatérésre szállította fel a szökevényt. Ez megtagadta a felszólítás teljesítését, a magyar munkafelügyelő revolvert rántott elő és lelövessel fenyegette honfitársát. Trudics látva, hogy életével játszik, gyalog tette meg a fél napi utat a kocsit elött a telepig, amelynek büntető-terében kegyetlenül megkorbácsolták. A telepen uralkodó viszonyok azonban csakhamar nyilvánosságra kerültek s a hatóság érdeklődését is felkeltették. A törvényszéki főtárgyalás iránt olyan érdeklődés mutatkozott, mint már régen nem. A főtárgyaláson temérdek munkást hallgattak ki, akik egyértelműleg vallottak a részvénytársaság ellen. Nauländer Jenőt azonban a bíróság felmentte, mert nem nyert beigazolást, hogy ő tudott a telepen uralkodó viszonyokról s így jóhiszeműen küldte oda a munkásokat. Sándor (Silberberg) Oszkár a bíróság egy esztendőjű börtönre és néhány száz dolláros pénzbírságra ítélt. Ez ugyan nem büntetés, mert a bíróság W. S. Harlan vezérigazgatót 18 havi börtönre és 5000 dollár pénzbírságra, Grace teleporvost 13 havi börtönre és 1000 dollár pénzbírságra, Gallagher főelőmunkást pedig 15 havi börtönre és 1000 dollár pénzbírságra ítélte. Ez bizony gyöngye ítélet. Eppen azért jó lesz a magyar munkásoknak nem sürűen kacsingatni és celozgatni Amerikára. Ott befutenek a szokványos sztrájkvezetőknek.

Cselédek nem alakíthatnak szakegyletet. Egy eset alkalmából a miniszter kimondotta, hogy amennyiben a törvény szerint a cseléd nem munkás és mivel a cseléd-szakegylet alakítása csak a gazda és cseléd között fennálló viszony megbontására vezetne, szakegylet alakítását nem engedélyezi.

Rockefeller végrendelete és a lakásügy. A világ leggazdagabb embere, John D. Rockefeller, a petróleumkirály lakewoodi palotájába, mint olvassuk, tanácskozára hívta a minap fiát, jogtanácsosát és több jó barátját. A tanácskozás tárgya Rockefeller végrendelete volt. Rockefeller kijelentette, hogy vagyonából kétszázötven millió dollárt (1250.000.000 koronát) hagy jótékonyági és nevelési célokra. A jótékonyági célok közt egyik közelről érdeklő a tuberculózis elleni küzdelmet, mert a lakásügynek javítását célozza. Rockefeller végrendeletének egyik tétele szerint ugyanis milliókat hagy kényelmes, minden tekintetben modern bérházak építésére, melyekben szegény családok kapnának olcsó pénzért tiszta, kényelmes és egészséges lakást.

Lóhere és lucernamagvak megvizsgálata. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti az érdekelt kereskedőket, hogy mielőtt lóhere és lucernamagvakat vásárolnának saját érdekükben a kínált áruból az 1895. évi XLVI. t. c. végrehajtásában kiadott 38286/95. számú általános rendelet 11 §. 6. pontjában meghatározott módon mintákat vegyenek és azokat megvizsgálattatás végett az illetékes m. kir. állami megvizsgáló állomásnak küldjék meg. Ugyanis a hatóságok utasítva vannak arra, hogy a forgalomba kerülő magvakat a legszigorúbban ellenőrizzék és az idezett törvény értelmében azok, a kiknél hamisított vagy arankás vetőmag találtak, büntetés alá fognak esni.

Piaci árak. 1907. évi augusztus 21-én. (100 kilogrammonként koronákban) Buza 20,50 21.—, rozs 17,60—18.—, árpa 15.—18.—, zab 14,60—16,20, tengeti 14,50—15,60. — Látható készletek: (métermázsákban) Buza 10,000, rozs 3000, árpa 50,000, zab 1000. — Az irányzat a búzában és árpában lanya, a rozsban szilárd, a zabban változatlan.

Ugy értesültem, hogy a mohai **Ágnes-forrást** mások hamisítva hozzák forgalomba: Óvakodjunk! ilyenektől, mert csak akkor valódi, ha a palack beégetett dugaszolással, és eredeti kupakolással van ellátva: főraktár Nyitrán, Aitner Ferenc urnál. — Tájékoztató: a forrás igazgatósága. 120. 1—3.

Sulgan András ajánlja az iskolai év közeledtével a szülők figyelmébe teljesen felszerelt cipész üzletet (Varmegyház-utca), melyben a higiéniai szempontok figyelembe vételével készítettnek cipők mindkét nembeli tanulói fűjesség számára. Elvállal nagyobb megrendeléseket intézetek részére. 109.

Parmai ibolya szappan. E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolyaillatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az arcból finomítja, üdíti, ugyannyira, hogy még a legérzékenyebb arcőrűk is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen árt külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere-szappangyáros, Miskolcon. Kapható Nyitrán, Kubányi István drogériájában.

Irodalom.

Katholikus hitvédelem. A jövő tanévtől kezdve a középiskolák VIII. osztályában is életbe lép a vallás tanításának új rendje, mely szerint az iskolából kilépni készülő ifjú hittani tanulmányainak betetőzésekként szent hitünk tenger sok oldalról tamadt tanainak apológiájával, védelmével foglalkozni. A Szent-István-Társulat már gondoskodott is e célra jó tankönyvekről. Egyszerre két apologetika is megjelent kiadásában. Az egyiket *Uhlyárik Jenő* főgimnáziumi hittanár, a másikat pedig *dr. Schütz Antal* kegyesrendi tanár írta. Mindkét mű a középiskolai tanuló ismeretköréhez illeszkedve lehetőleg kimerítően tárgyalja a katholicizmus ellen hangoztatni szokott összes kifogásokat, világos logikával s éles dialektikával védelmezik a kétségbe vont tanokat. Bármelyiket választják is hittanáraink, mindegyiknek lelkiismeretes megtanulása által hittani tanulásának, sőt mondhatjuk egész középiskolai tanulásának méltó summázásához jutnak deakjaik, sőt haszonnal és tanulsággal olvashatja e könyveket minden művelt katolikus hívő is. *Uhlyárik* könyvének ára 1 korona 80 fillér, *dr. Schütz* könyvéé 1 korona 40 fillér, mindegyik megrendelhető a *Szt.-István-Társulat könyvkereskedésében*. Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2.

Kis Biblia az elemi népiskolák III-VI. osztályának róm. kath. tanulói részére. Megjelent és a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalánál (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) s ugyanezen társulat könyvkereskedésében (Budapest, IV. k., Kecskeméti-u. 2.) kapható. Írta Pokorny Emanuel. Az esztergomi főegyházmezei hatóság 4451/1907. számú engedelmével. Ára kötvé fekete illusztrációkkal 60 fillér, színes illusztrációkkal 90 fillér. A nemrég megtörtént katekizmusjavítással kapcsolatban több oldalról sürgették az elemi iskolai bibliai tankönyv megfelelő átdolgozását is. Az 1902. évi augusztus 24-én tartott országos hitoktatatógyűlés többsége új bibliai megírását kívánta, sőt a budapesti hitoktatók testülete már előbb is fölterjesztést tett a felsőbb egyházi hatóságokhoz, amelyben intézkedést kért egy új bibliai könyvnek kiadására vonatkozólag. A nagyméltóságú püspöki kar f. é. március 14-én tartott tanácskozásán elfogadott új „Tanításterv és Utasítások az elemi népiskolák római katolikus vallás-tanítása részére” bizonyos tekintetben új irányítást adott a bibliatanításnak is, ami szintén megokolttá tette egy újabb bibliai tankönyvnek megírását. A jelen iskolakönyv szorosan alkalmazkodik az új Utasításokhoz és a hazai iskolákban a bibliatanításra kijelölt időhöz. A szent történeteket lehetőleg a Szentírás tiszteletreméltó szavaival adja elő és csak ott tér el a szent szövegtől, ahol azt pedagógiai okok kívánják. Óvatosan kerül az önkényes kibővítéseket és a mesészerű elbeszélést módot. Teljesen magában foglalja az Elemi Katekizmusba fölvetett bibliai részleteket, hogy az elemi iskola első és második osztályában megkezdett bibliatanítást a felsőbb osztályokban is értékesíteni és akadálytalanul folytatni lehessen. A színesen illusztrált kiadás, amely augusztus végén jelenik meg, kétségtelenül nagy öröme lesz a

gyermekvilágnak. Oly újítás ez, amellyel sikerült a külföldet is megelőznünk. Az új Kis Biblia nem fogja valamely magánember érdekeit szolgálani, amennyiben a szerző a tiszta jövedelmet, amint a címlap második oldalán olvasható, kizárólag közcélokra, t. i. 1. Péter-fillérekre, 2. missziókra, 3. a budai katolikus egyesületi ház céljaira, ajánlotta föl. Budapest, 1907. augusztus 5.

Imádságos és énekes könyv. A magyar nyelv terjesztése szempontjából eléggé meg nem becsülhető gondolatot valósított meg a *Szent-István-Társulat* kétnyelvű imakönyveinek kiadása által. A magyar nyelvet csak töredéke beszélni nemettől, tőtől eddig kívánni sem igen lehetett, hogy ne olyan nyelvű imakönyvből imádkozzék, amelyet tökéletesen ért s így eddig az imádságos könyv is egyik hatalmas gátja volt annak, hogy a nemzetiségi vidékek iskoláiban, úgy a hogy megtanított magyar nyelv tovább is éljen, fejlődjék az egykori tanulók ajkán. A bilingvis imakönyvek segítenek a bajon. A német és tót fiú, német és tót imakönyvet kap, de minden német és tót nyelvű imádság mellett ott van annak az imának vagy éneknek magyar szövege is s így ha másért nem kíváncsiságból, később pedig megszokásból is reá kapnak a magyar éneke, magyar imádságra. Nemzetiségi vidékek katolikus népiskoláiból egyetlen tanuló sem szabadna az életbe kibocsátani ilyen kétnyelvű imakönyv nélkül. Az iskolában beléjük nevelt vallásosságuk és hazafias érzésnek mindenkor erős öre lenne az ilyen iskolai ajándék. A már régebben kiadott magyar-német imakönyv után most jelent meg a *Masztich József* által szerkesztett Imádságos és énekes könyv. Modliaca kútzka a spevnik, mely körülbelül 800 oldalon tartalmazza az összes ünnepekre s egyáltalán minden alkalomra szóló imákat és énekeket. Háromféle kiadás készült az imakönyvből. A vászonba kötöttnek ára négy korona, vörös nyomással díszített bőrbé kötötté öt korona, az aranyozott bőrtáblájúé pedig hat korona. Megrendelhető a *Szent-István-Társulat könyvkereskedésében*. Budapest IV., Kecskeméti-utca 2.

CSARNOK

Az ágyúkirály palotája felé.

Essen utcáin sétálunk. Befordulva az egyikbe hatalmas épület fogja fel szemünk világát, a felírás szerint Krupp-fele sörház. No ebbe talán érdemes lesz befordulni. Hisz oly tikkadt hőség van ugyanis. Persze Önök most azt hiszik, hogy majd kezdem leírni, hogy ki adja, hogyan adja, milyen a sör, jó izlett-e? Persze, hogy jól; képzeld, hogy Önök is felhajtottak egypár kancsóval és testileg-szemlelileg megerősödvé, kövessenek, de magyarrassan ám, nehogy lúdtalpak hamar kifáradjon, mert ha nem is a svájci vierwaldstätti tavát környező ábrándos hegyein sétálunk, mégis felér ez majd az e fajta turista kirándulással. Előre;

Alig hogy a sörcsarnokból kijövet körülnézünk, valami újabb művészi dolgon akad meg szemünk. Furcsa szobor előtt állunk, közönséges munkásöltözetben áll hatalmas alak gránit oszlopon. De mintha csak megunt volna már a munkát, bőrkötényt a mellette lévő ülőre (Amboss) téve, s reátamaszkodva legalább is Napoleoni tekintettel a távolba néz, mintha az egész világot meghódítani szeretné. A sovány, kiaszott arc, az emelkedett büszke homlok, a sasteintetű szem azt mutatják, mintha sikerült volna is neki.

A büszke férfi lábainál két csoportozat van. Az egyik felgyűrt ingujjú munkást ábrázol ágyúcsőre támaszkodva. Vele szemben nő ül gyermekétől körülveve, kezükkel koszorút emelve a felső alak felé. Ha meg sem mondanám, úgyis mindenki kitalálná, hogy kiről van szó. Minden jel arra mutat, hogy a nagy Kruppnak szól az emlék. De a legdicőbb az a dologban, hogy gyári munkásainak filléreiből került ki e gyönyörű emlék.

Gyerünk! De hová? Ahol kalandok kínálkoznak. Több út is volna előttünk. De az egyik különösen füstösnek látszik. Magától értetődik, hogy ide megyünk. Ahol füst van, ott biztos tűz is lesz. Ez pedig mindig érdekes. De oly furcsa ízű, — illetőleg hogy is kellene mondani, — szagú ez a füst. Voltam már szénbányában, az még sem volt oly kellemetlen; mintha ólom, cink, vas vagy tudom is én milyen füst volna. Legjobban hasonlít tán még a falusi kovács füstjéhez, mikor a ló patáját égeti. De hogy ez nem ilyen, az bizonyos, mert egész fellegek vannak előttünk.

En nem tudom, hogy a tisztelt olvasók voltak-e már hegyeken úgy reggel felé esős időben. Érdekesnek érdekes, de talán nem nagyon kellemes, mikor az ember vidéken akar gyönyörködni, és mást sem lát, mint egymást kergető ködfelhöket. Vagy hogy a képzeletet jobban segítsük, Londonban biztos már voltak, vagy legalább is hallottak már a londoni ködről, — hát akaratunk ellenére is még rosszabb helyen vagyunk, mert a vizenyős ködfellegek helyett sűrű fojtó, gyöngébb tüdejű embert köhécselésre izgató füstfellegek közt bolyongunk.

Még egy vigasztalásunk van, hogy a kedves szél úri legalább tovább tessékeli, s viszi a magas fellegekbe. De mit használ az egész, mikor ezer meg ezer égbe nyúló pipaszár csak úgy köpködi kellemetlen tartalmát. Ósodálom, hogy a szél úri türelmét vesztve le nem törli a pipaszárakat. De mit használna akkor is, ha a dohányt alul el nem tudja oltani. Az az egy bizonyos, hogy kevésbé türelmes lény már rég abbahagyta volna munkáját.

Jókora füstfelleg üti meg nemcsak orromat, nyelvemet, de szememet is. Ekkor láttam csak, hogy ez nem is oly ártatlan mulatság. Ujjammal önkéntelenül szememhez kapok, elfelejtve, hogy négy szemem van. Valami a porba hull. De előbb szememet dörzsölöm, mit piszkos, poros ujjammal csak jobban bosszantok. Kihúzó zsebkezdőmet. De egyszerre csak félrelök egy rendőr, mert nagy robajjal rohannak a tűzoltók. Az erőszaknak engedve félreálltam. Szememmel már rendbejöttem volna, most látni akarok, de oly homályos volt minden. Megakarom törölni felső szempáromat, s rémülve veszem észre, hogy az a rendőr annyi időt sem engedett, hogy a porból drága látóleneséimet felvegyem. Mégis csak pimasz, gondoltam magamban. De nem, derék ember, hátha most nemcsak szempárom, de esetleg egyik lábam is ott heverne a porban.

De hogy nem hallhattam ezt a zajt, csak nem sikerült eltemmel meg már. Vagy esetleg por, füst lepte el a dobhártyámat is és a kalapács hiába dobol rajta? Órámat fülemhez emelem kegye-e? Megrémültem, nem hallottam. No ez hallatlan. Már jól sem látok, még az kellene, hogy meg is sikerüljenek. A légtör már ugyanis ólomkőnél nyomastóbban hatott rám, de ez a tudat nem is mondhatnám, hány tonnával súlyosbította kedélyvilágomat. Már az úgynevezett hallócsőről ábrándoztam, mikor reggeli kelő napként, mely a ködököt elűzi, kel a gondolatom, hátha óram föl sínes húzva. Amily deliciával csavarni kezdtem, ép oly savanyú képpel abbahagytam, mikor nemsokára beleakadt. Teremtucse! földhöz váglak. Óram megrémülve kegyei, tehetek is én arról, ha begyöpösödött az úr füle...

Nagy füttyülés, bűgás mindenfelé. Ekkor vettem csak észre, hogy milyen lármás vidéken járok én. Körülnézek. Széles utcán vagyok. Hatalmas házsorok mindkét oldalon. De a házpillérek kívül a többi inkább üveggel van fődve. A házakból meg fűsiketítő zakatolás hallatszik, mintha ezer masina dolgoznék mindegyikben és egyik túllármázná szeretné a másikat. Az utca fölött hatalmas vassodronyok közlekednek az egyes házcsoporthoz között a villanyt szolgáltatva a gépeknek.

Ill állunk a Krupp gyár területén. De inkább menjünk, mert ehhez órák kellene, míg az ember az egészet beharangozza. Képzelnék maguknak egy 50 ezernyi lakosságú várost hatalmas utcákkal. A házak elég különféle, két, három, négy, öt emeletesek. Piszkosak, porosak. Közbe egész csinos vöröstéglás új telepek büszkélkednek. Másfelé meg tiszta vas- és üvegfalú és födelű paloták díszlenek. Csak úgy látszik, hogy a mágányok helyett óriási gép parancsol a kék zubonyos, kalapáccsal, fogóval fölszerelt udvaronc sergeknek.

Magától értődik, hogy szívesek lesznek kezeletükből ki nem felejteti a sok ezer kéményt, mely szinte enyeleg egymással a szűz és hangkülönböztetésben, mellyel a kék, vörös, fehér, olmos, zöld füstöt zúgva, sügva, füttyülve, prűszkölve a szél úrfinak átadja. Ha mindezt elképzelték s költői fantáziájuknak még kissé megengedik a gypelőt, halvány fogalmat nyertek az esseni ágyúgyár külsejéről.

Füstös.

Árverési hirdetés.

A nyitrai kir. járásbírószág ezennel közhírré teszi, hogy a Görzben 1907. évi július hó 7-én végrendelet hátrahagyása mellett elhalt néhai dr. Tóth János hagyatékához tartozó és a hagyatékú leltár 2-31. és 33-35. tétele alatt összeirt ingóságok, ugymint butorok, szőnyegek, képek, fehérneműk, ágyneműk, férfi ruhák, és egyéb szoba berendezés céljára szolgáló ingóságok a nyitrai kir. járásbírószágnak 1907. P. v. 243/6. sz. végzése folytán **1907. évi augusztus hó 29-én d. u. 2 órakor (Felső város kis-szemenárium)** nyilvános árverés útján el fognak adni, ahhoz a venni szándékozók oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az ingóságok készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adni.

Kelt Nyitrán, a kir. járásbírószágnál 1907. évi augusztus hó 22-ik napján.

(P. H.) **Dérlaki,** kir. aljárásbíró.

123. 1-1.

Egy szegény

katholikus iskolás leány tanulmányai folytatása céljából segélyt kér a jó szívű adakozóktól. Cim a kiadóhivatalban.

122. 1-2.

598/907.

Árverési hirdetés.

Nyitra r. t. város árvaszékének 614/907. számú véghatározata értelmében közhírré tétetik, miszerint gondnokolt özvegy Endrődy Györgyné tulajdonát képező Zobori szőlőkertben található lábön álló szőlőtermés **f. évi augusztus 28-án délután 3 órakor** a helyszínen (Alsó-Zobor) megtartandó nyilvános árverésen el fog adni.

Nyitra, 1907. augusztus hó 22-én.

Ocskay László,

121. 1-1. v. közgyám, mint ideigl. gondnok.

3655/1907. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szakolcai kir. bíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Wechsler Zsigmond holicsi lakos végrehajtónak **Dinka János és Danek Antal** holicsi lakosok végrehajtást szenvedő elleni 2400 korona tőke követelés és járul. iránti végrehajtási ügyében a szakolcai kir. járásbírószág területén lévő, a holicsi 34. sz. betét A I. 1-2. sorsz. egész ingatlanra 3014 kor.; a holicsi 35. sz. betét A I. 1. sorsz. egész ingatlanra 1326 kor.; a holicsi 1295. sz. betét A I. 1. sorsz. egész ingatlanra az árverést 80 korona ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1907. évi szeptember hó 26. napjának d. e. 10 órájára Holics községházán** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési árban alul is eladati fognak. — Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 100%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 85. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldöttnek kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ban értelmében a bánatpénznek a bíróságnál való előleges elhelyezéséről az elismervényt átszolgáltattani.

Szakolca, a kir. járásbírószág mint tkvi hatóságnál 1907. évi augusztus hó 16. napján.

(P. H.) **Hamar,** kir. járásbíró.

119. 1-1.

Házikisasszony

kerestetik falura magányos úrnőhöz, ki a varrást és finom főzést érti, esetleg a német és tót nyelvet is beszéli. — Cim a kiadóhivatalban.

112. 3-3

Bérbeadási hirdetés.

A es. és kir. holicsi uradalom főintézősége részéről a Holics-Gödingi uton levő út és hídvám és a Kopesány község határában levő út és rétvám folyó év október hó 1-től 1910. évi szeptember 30-ig terjedő három évre újból haszonbérbe adatik.

A bérbe venni szándékozók felhivatnak, hogy ajánlataikat legkésőbb f. év augusztus hó 30-ig a fentnevezett főintézőségnél benyujtsák, ahol a közelebbi feltételek is betekintheők.

Holics, 1907. augusztus 7-én. 111. 3-3.

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő s hygienikusan berendezett

diszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, ugymint hajbetétet, frizeteket, frufrukat, egész és félparókákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakállfestést, úgyszintén tyukszemvágást jutányos áron. 105. 4-10.

Vesz vágott és kifésült hajat.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kihult hajból fonatokat és egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Ugyanott egy fiu tanulónak felvétetik.

2884/1907. tkvi sz.

Árverési hirdetés.

G. Lengsfelder & Sohn bécsi cégnek **Melicher József és neje** szül. Pirk Mariska vágsellyei lakosok elleni 384 korona 35 fillér s jár. iránti végrehajtási ügyében a Vágsellye község 720 számú betétben foglalt I. 1. 2. 3. sorszámú és Melicher József és neje szül. Pirk Mariska nevént irt ingatlanra, — a vágsellyei 1541. számú betétben I. 1. sorszámú és Melicher József nevént irt ingatlanra, — a vágsellyei 511. számú betétben I. 1-2. sorszámú ingatlanból Melicher Józsefné szül. Pirk Mariska nevént irt 1/4-ed részre, — a vágsellyei 1336. számú betétben I. 1. sorszámú ingatlanból ugyanazt illeti 1/4-ed részre és a vágsellyei 1461. számú betétben I. 1. sorszámú ingatlan ugyanazt illeti 1/4 részre, a vágsellyei 511., 1336., 1461. számú betétekben irt jutalékokra özvegy Pirk Antalné született Poplukár Erzsébet özvegyi haszonélvezeti jogával terhelten 365 K., 320 K., 40 K., 95 K. és 49 korona kiküldési árban **1907. évi szeptember hó 16. napján délelőtti 9 órakor** a vágsellyei kir. járásbírószág irattári helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a kiküldési árban alul is eladati fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak a kiküldési ár 100%-át, vagyis 36 K. 50 fill., 32 K., 4 K., 9 K. 50 fill., és 4 K. 90 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

Kelt Vágsellyén, 1907. évi május hó 21. napján a vágsellyei kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság

(P. H.) **Eőry,** kir. járásbíró.

116. 2-3.

Legmegbízhatóbb cég!!

SULGÁN ANDRÁS

cipész 110. 34-52.

a nyitrai 14. honvéd-gyalogezred tisztikari szállító

Nyitrán, Megyeház-utca 7.

Készít mindennemű cipőket a legjobb anyagból a legelegánsabb kivitelben **ortopádiai rendszer szerint.**

Továbbá készít tisztí lovagló-csizmát mérték után a legelőnyösebb feltételek mellett.

Gyors es pontos kiszolgálás!

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsavas ásványvíz** erre a legbiztosabb óvoszer.

Minden külföldit fölülmúl **hazánk természetes szénsavas-vizek királya:**

a mohai **ÁGNES**-Forrás.

Millenniumi nagy érdemmel kitüntetve. Kitűnő asztali, bor- és gyógyvíz, a **gyomor-**

égést rögtön megszünteti, páratlan **étvágygerjesztő**, használata **valódi áldás a gyomor-bajosoknak.** **Kedvelt borvíz! Olcsóbb a szódavíznél! Mindenütt kapható!**

Főraktár: Aitner Ferenc urnál Nyitrán.

65. 19-30.

VEREBÉLY GÉZA LEGNAGYOBB S FŐVÁROSI MODERN BEREN-
DEZÉSŰ ÜRI- ÉS NŐI-DIVAT ÁRÚHÁZA **NYITRÁN,**
Tóth Vilmos utca 4. sz. alatt (a Szarvas-szálloda mellett)
1907. augusztus 1-én megnyilott.

Az általános nagy drágaság közepette, a n. é. közönség örömmel fogja fogadni azon anyagi áldozattal járó újításomat, hogy szigoruan szabott áraimból, a készpénzfizetésnél, eddigi szokásos volt 3% pénztári engedmény helyett 5% fog levonásba hozatni. — Ezzel cégem versenyképessége ismét emelkedik s reményilem, hogy a n. é. közönség ezentul még fokozottabb mértékben fogja felkeresni árúházamat, melyet az eddigi szolid alapon fogok tovább vezetni.

10.

Kiváló tisztelettel

Verebély Géza.

A „Felvidéki parcellázó és gazdasági bank“
részvénytársaság NYITRA székhelyel.

Vásárol saját számlájára ingatlanokat parcellázás és egészbeni tovább eladás céljából. Elfogad megbízásokat parcellázások keresztülvitelére haszonrészesezés, vagy meghatározott összeg fejében. Közvetít birtokeladásokat és vételeket. Vásárol erdőterületeket kihasználásra, vagy bármily nemű épület-, mű- és tűzifát. Elvállal haszonbérleteket albérleti joggal, e nélkül pedig azok megbízható közvetítését eszközli. Felvállal gőzeke-szántásokat ott, a hol 2000 magyar holdnyi érdekeltség biztosítható. Kedvező feltételek mellett közvetít minden rendű gazdasági szükségleteket. — Ügynöki közbenjárást esetenkénti megállapodás szerint díjazunk.

Részletes felvilágosításokkal készségesen szolgál a bank igazgatósága NYITRÁN.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

2. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
kénsavas káli tartalommal, *** ** *

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
kénsavas káli tartalommal, *** ** *

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

RÉZGÁLICZOT (98—99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.